

## بررسی میزان اثربخشی اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی

محمدعلی یاری<sup>۱</sup>، اصحاب حبیب‌زاده<sup>۲</sup>

تاریخ دریافت: ۹۷/۱۰/۱۵ تاریخ پذیرش: ۹۷/۱۱/۲۸

### چکیده

**زمینه و هدف:** مسئله بدحجابی یکی از پیامدهای جنگ نرم دشمنان انقلاب اسلامی در قالب تهاجم فرهنگی است که طی سال‌های اخیر به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین مباحث و موضوع‌های مورد توجه مسئولان نظام در سطوح مختلف و مردم است. پلیس امنیت اخلاقی از مجموعه‌های پلیس اطلاعات و امنیت عمومی، متولی مقابله با پدیده بدحجابی است که اقدام‌هایی را در حوزه‌های مختلف انجام داده است. هدف از پژوهش حاضر، بررسی میزان اثربخشی اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی در شهر قزوین است.

**روش:** این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت، از نوع پژوهش‌های توصیفی - پیمایشی است که به‌صورت میدانی انجام شد. همچنین به‌منظور تدوین مبانی نظری از روش کتابخانه‌ای و اسنادی استفاده شد. جامعه آماری پژوهش شامل زنان شهر قزوین به تعداد ۱۹۹۰۴۶ نفر است که حجم نمونه با استفاده از نمونه‌گیری خوشه‌ای و با فرمول کوکران، ۴۰۰ نفر تعیین شد. ابزار اندازه‌گیری، پرسشنامه محقق‌ساخته است.

**یافته‌ها و نتایج:** نتایج نشان داد که اقدام‌های کیفی، وضعی، اجتماعی و فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی در شهر قزوین موثر است. همچنین اقدام‌های اجتماعی، فرهنگی و وضعی پلیس امنیت اخلاقی، ۶۲ درصد از تغییرهای اثرگذاری اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی را تبیین می‌کند.

### کلیدواژه‌ها

امنیت اخلاقی، بدحجابی، اقدام‌های کیفی، اقدام‌های وضعی، اقدام‌های اجتماعی، اقدام‌های فرهنگی

۱. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد رشته اطلاعات. دانشگاه علوم انتظامی امین

۲. دانشیار گروه علوم اجتماعی. دانشگاه علوم انتظامی امین. (نویسنده مسئول). رایانامه:

## مقدمه

با گسترش پدیده جهانی‌شدن و سست‌شدن مرزهای فرهنگی در کشورها به‌ویژه کشورهای در حال توسعه، این کشورها با مسائل و مشکل‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی مواجه شده‌اند. کشورهای اسلامی از جمله کشورهایی هستند که بیشترین آسیب را از جهت فرهنگی- اجتماعی متحمل شدند. در این راستا کشور ایران به‌عنوان یک کشور اسلامی از این آسیب‌ها، بی‌نصیب نماند و از جمله مسائلی که جامعه اسلامی را دچار چالش فرهنگی و اجتماعی می‌کند، مسئله حجاب و رعایت شعائر اسلامی است. وجود این چالش‌ها، مدیران و برنامه‌ریزان کشور را برآن داشت تا برای مبارزه با بدحجابی و درمان آن، طرح و برنامه‌هایی را مدون و طی زمان اجرا کنند. یکی از این طرح‌ها، طرح امنیت اخلاقی بود که توسط نیروی انتظامی به‌اجرا درآمد. در فرهنگ مسلمانان، یکی از اساسی‌ترین اعتقادات، مسئله حجاب و پوشش زنان است. حجاب به معنی پوششی که زن را از دستیابی مرد جدا می‌کند، طبق یک وظیفه اسلامی و به‌عنوان یک دستور دینی بر مسلمانان واجب شده و مسلمانان هم به‌عنوان یک فرضیه آن را انجام می‌دهند. در واقع حجاب، جدای از دین برای سلامت روحی، جسمی و فکری بشر یک امر الزامی است (مطهری، ۱۳۸۶، ص ۵۰).

گفتنی است که مفهوم حجاب در این پژوهش فقط مختص زنان نیست بلکه در یک جامعه اسلامی، مردان نیز باید آن را رعایت کنند؛ همان‌گونه که در قرآن در سوره احزاب نیز بر آن تاکید شده است: «باکی نیست که در خانه‌هایی که محل سکنا نیست و نفعی در آنجا دارید (بدون اجازه) داخل شوید. خدا آنچه را آشکار می‌کند و آنچه

را نهن می‌دارید آگاه است» (۲۹). «به مردان مؤمن بگو دیدگاه فرو خوابانند و دامن‌ها حفظ کنند. این برای شما پاکیزه‌تر است، خدا به آنچه می‌کنید، آگاه است» (۳۰).<sup>۱</sup>

بحث آیات مربوط به حجاب و پوشش در دو سوره از قرآن آمده است، یکی سوره نور و دیگری سوره احزاب، آیات ۲۹ تا ۳۱ سوره نور می‌فرماید: «به زنان مؤمن بگو دیدگان خویش فرو خوابانند و دامن‌های خویش را حفظ کنند و زیور خویش آشکار نکنند، مگر برای شوهران یا پدر شوهران یا پسران یا پسر شوهران یا برادران یا برادرزادگان یا زنان یا مملوکاتشان یا مردان طفیلی که حاجت به زن ندارند یا کودکانی که از راز زنان آگاه نیستند (یا بر کام‌جویی از زنان توانا نیستند) و پای بر زمین نکوبند که زیورهای مخفی‌شان دانسته شود. ای گروه مؤمنان! همگی به سوی خدا توبه برید، باشد که رستگار شوید» (۳۱).<sup>۲</sup>

در سوره احزاب آیه ۵۹، حجاب به‌عنوان نماد عمومی هویت اسلامی و سپری در برابر دست‌درازی به زنان بیان شده است: «ای پیامبر به همسران و دخترانت و زنان مسلمان بگو که روسری‌های خود را بر خود بپوشند که این کار باعث شده تا آن‌ها [به‌عنوان یک زن مسلمان] شناخته شده و از تعرض و تجاوز به دور باشند» (آیه ۵۹).

برای حفظ ارزش‌ها و معیارهای اسلامی، مدیریت جامعه از روش‌های کنترل اجتماعی و ارائه طرح‌هایی که منجر به حفظ نظم و امنیت جامعه شود، استفاده کرده است. یکی

۱. لیس علیکم جناح ان تدخلوا بیوتا غیر مسکونه فیها متاع لکم واللہ یعلم ما تبدون و ما تکتُمون (۲۹). قل

للمؤمنین یغضوا من ابصارهم و یحفظوا فروجهم ذلک ازکی لهم ان اللہ خبیر بما یصنعون (۳۰)

۲. قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ یَغْضُضْنَ مِنْ ابْصَارِهِنَّ وَ یَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَ لَا یُبْدِیْنَ زِیْنَتَهُنَّ اِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَ لَیْضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلٰی جُیُوبِهِنَّ وَ لَا یُبْدِیْنَ زِیْنَتَهُنَّ اِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ اَوْ اِباھِنَّ اَوْ اَبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اِبنائِهِنَّ اَوْ اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بنی اِخْوَانِهِنَّ اَوْ بنی اِخْوَانِهِنَّ اَوْ نِسَائِهِنَّ اَوْ مَا مَلَکَتْ اِیْمَانُهُنَّ اَوْ التَّابِعِیْنَ غَیْرِ اُولٰٓئِیْ اِلَّا رِجَالٌ اَوْ الطِّفْلِ الَّذِیْنَ یَظْهَرُوْنَ عَلٰی عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَ لَا یَضْرِبْنَ بِرِجْلِهِنَّ لِیَعْلَمَ مَا یَخْفٰی مِنْ زِیْنَتِهِنَّ وَ تَوْبُوا اِلٰی اللّٰهِ جَمِیْعًا اِیْهَا الْمُؤْمِنُوْنَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ (۳۱)

از این طرح‌ها، طرح امنیت اخلاقی است که توسط نیروی انتظامی به اجرا درآمد که در ابتدای تصویب طرح، معیار دقیقی از بدحجابی تعریف نشده بود (سلیمانی و امین صارمی، ۱۳۹۳، ص ۱۱).

برای این کار نیروی انتظامی براساس بند یک وظایف ناجا در مصوبه شماره ۴۲۷ جلسه تاریخ ۱۳/۱۰/۱۳۸۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، ماموریت یافت تا حدود و ضوابط قانونی عفاف و ملاک‌های بدحجابی در جامعه را به منظور تشخیص مصادیق آن اعلام کند (راهکارهای گسترش عفاف و حجاب، ۱۳۸۶). بنابراین نیروی انتظامی بر آن شد تا به‌عنوان مجری طرح، ملاک‌هایی را برای بدحجابی تعریف کند؛ این ملاک‌ها عبارت‌اند از: پوشیدن مانتوهای تنگ کوتاه و چسبان، استفاده از روسری و شال کوتاه و نازک، شلوار کوتاه، برهنگی ساق‌پا، استفاده از آرایش‌های تند و زننده به‌عنوان معیار تشخیص حجاب افراد و مبنایی برای برخورد با زنان و دختران مورد توجه قرار گرفت (سلیمانی، ۱۳۹۳، ص ۱۱). ارائه این معیارها توسط نیروی انتظامی، از نظر برخی افراد، جزو وظایفش نبوده و موجب شد تا انتقادات و بحث‌های مختلفی در جامعه شکل گیرد و هرکس به‌گونه‌ای موافقت و مخالفت خود را نه تنها با این معیارها، بلکه با سازمان تعیین‌کننده آن مطرح کنند. این امر باعث شد تا دامنه بحث‌ها به‌طور گسترده‌ای در میان افکار عمومی همچنین در بین صاحب‌نظران اجتماعی بازتاب‌هایی را ایجاد کند تا جایی که برخی از نداشتن مشروعیت قانونی این نیرو در اجرای این طرح سخن بگویند و نیروی انتظامی را در موارد مختلف مورد انتقاد قرار دهند. اما گروهی دیگر، این اقدام نیروی انتظامی را بسیار سودمند قلمداد کرده و معتقدند که اقدام‌های این‌گونه می‌تواند برای محو و کاهش گسترش پدیده بدحجابی در جامعه، درمانی اساسی باشد. از یک‌سو با توجه به اهمیت کارویژه پلیس امنیت اخلاقی در ارتباط با اصول و الگوهای اخلاقی در مناسبات و روابط مردم و بسط و گسترش امنیت اخلاقی در جامعه

و از سوی دیگر باتوجه به این که پژوهش خاصی درباره اثربخشی اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی از زمان تشکیل آن (۱۳۸۶) در کشور به‌طور خاص صورت نگرفته است، هدف پژوهش حاضر شناسایی و تبیین اقدام‌های موثر پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی در شهر قزوین است. بنابراین پژوهش حاضر به‌دنبال پاسخ به این مسئله اساسی است که اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی به چه میزان در مقابله با پدیده بدحجابی در شهر قزوین مؤثر است؟

### پیشینه پژوهش

#### جدول ۱. خلاصه پیشینه تحقیق

ردیف	عنوان پژوهش	پژوهشگر و سال	نتایج
۱	بررسی عوامل گرایش به بدحجابی و راهکارهای مقابله با آن	جوانی و امیری (۱۳۹۵)	باتوجه به مدل سیستمی، از میان ورودی‌ها به‌ترتیب ضریب تأثیر عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی، عوامل سیاسی، عوامل بین فردی و عوامل اقتصادی است.
۲	بررسی عوامل موثر بر گرایش به بدحجابی دانشجویان در دانشگاه‌ها	قنبری موحد (۱۳۹۷)	این پژوهش به بررسی عوامل موثر بر بدحجابی دانشجویان دختر در دانشگاه‌ها در شش عامل اجتماعی- فرهنگی، رسانه‌ای، روانی، اقتصادی، اعتقادی و محیطی می‌پردازد.
۳	بررسی تحلیلی رابطه بی‌حجابی و ناامنی روانی در سطح جامعه	غروی و عشریه (۱۳۹۷)	بی‌حجابی، با تاثیرهای مهلک باعث از بین رفتن بنیه اعتقادی و امنیت اجتماعی بشریت می‌شود. زن با از دست دادن شخصیت خویش، ارزش‌هایش نامفهوم می‌شود و هوسرانی را در جامعه رواج می‌دهد، در نتیجه سلامت اخلاقی و به‌دنبال آن امنیت اجتماعی کاهش می‌یابد.
۴	گونه‌شناسی ذهنیت‌های خط‌مشی‌گذاران و مجریان درباره	امامی، باقری‌کنی و لطفی (۱۳۹۵)	یکی از عوامل اصلی مانع تحقق خط‌مشی این عرصه، وجود اختلاف نظر در خط‌مشی‌گذاران و مجریان عرصه مدیریت مواجهه با بدحجابی است که یکی از این اختلاف‌نظرها ناشی از ذهنیت‌های گوناگون

	مدیریت مواجهه با بدحجابی در ایران		مسئولان مربوطه است.
۵	بررسی تأثیر عامل بدپوششی بر نابسامانی خانواده‌های استان گلستان	شاملو، یاری‌مقدم و رزنونی (۱۳۹۶)	نتایج نشان می‌دهد که بین بدپوششی و نابسامانی خانواده رابطه وجود دارد. بدپوششی بر طلاق زوج‌ها تأثیر گذار بوده و جهت رابطه از نوع مثبت است.
۶	چالش‌های فرماندهان و مدیران در مدیریت انتظامی پدیده بدحجابی	امین‌صارمی و همتی (۱۳۹۴)	اهمیت چالش‌های فرماندهان و مدیران در استان کرمانشاه در مدیریت انتظامی پدیده بدحجابی به ترتیب: چالش اجتماعی، چالش بین‌سازمانی، چالش حقوقی و قانونی و چالش سازمانی است. مدیریت انتظامی پدیده بدحجابی در استان کرمانشاه بیشتر باید معطوف به برطرف کردن چالش‌های اجتماعی مانند تعامل ضعیف نهادهای آموزشی، مدارس و خانواده‌ها با نیروی انتظامی این استان باشد.
۷	بررسی اعتماد به پلیس امنیت اخلاقی در بین شهروندان شهر تبریز و عوامل موثر بر آن	علیزاده‌اقدم و همکاران (۱۳۹۳)	میانگین اعتماد به پلیس امنیت اخلاقی در بین شهروندان شهر تبریز در حد متوسط به بالاست، رابطه معنادار بین رضایت از زندگی، میزان دینداری، سرمایه اجتماعی، شغل، سطح تحصیلات و سن پاسخگویان به عنوان متغیرهای مستقل با اعتماد به پلیس امنیت اخلاقی به عنوان متغیر وابسته است، همچنین متغیر دینداری و رضایت از زندگی ۲۰ درصد از واریانس متغیر اعتماد به پلیس امنیت اخلاقی را تبیین می‌کند.
۸	علل گرایش به بدحجابی از دیدگاه دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی بابل	یعقوبیان و همکاران (۱۳۹۳)	چهار عامل موثر با بیشترین میزان در گرایش به بدحجابی از دیدگاه دانشجویان به ترتیب شامل مدرستی، جلب توجه دیگران، انتخاب دوست و اعتقادات دینی هستند و علل موثر بر گرایش به بدحجابی را مواردی مانند فقر فرهنگی، فقدان نظارت خانواده‌ها و لجاجتی به خاطر سخت‌گیری بیش از حد دانشگاه بیان کردند.

<p>زنان باحجاب ارزش و احترام بیشتری را دریافت می‌کنند؛ تعارض، نگرانی و مزاحمت‌های جنسی پائینی را تجربه می‌کنند، از استقلال و روابط کاری سالم‌تری برخوردارند و احساس عزت نفس و رضایت شخصی بالایی را نشان می‌دهند.</p>	<p>کاملا (۲۰۱۲)</p>	<p>تجارب و نگرش‌های زنان باحجاب شاغل در موقعیت‌های اجتماعی مختلف</p>	<p>۹</p>
--	---------------------	--	----------

مرور پژوهش‌های پیشینه، نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر پژوهش‌های زیادی در ارتباط با اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی و همچنین مقابله با بدحجابی صورت نگرفته است، تعداد زیادی از این پژوهش‌ها درخصوص اثربخشی طرح امنیت اجتماعی، عوامل مؤثر در گرایش به بدحجابی، علل و عوامل مؤثر بر بدحجابی و متغیرهای مؤثر بر رعایت نکردن حجاب هستند که هر کدام از این عوامل را می‌توان از زیرسیستم‌های مؤثر نام برد که این زیرسیستم‌ها شامل متغیرهای مرتبط هستند. متغیرهای مربوط به زیرسیستم اثربخشی مطلوب طرح ارتقای امنیت اجتماعی در صورت مناسب بودن رفتار ماموران پلیس و استفاده از روش‌های نو و مناسب برای اجرای ماموریت، همچنین رضایت مردم از گروه‌های گشت ارشاد و پایداری و حفظ الگوی حجاب توسط گروه‌های گشت ارشاد است؛ از سوی دیگر، معلول‌های امنیت اخلاقی به‌طور بارز در حوزه عمل فرماندهی انتظامی قرار دارند که وصول به معیار امنیت اخلاقی و حفظ و توسعه آن تحت تاثیر مشارکت جدی مبادی مرتبط قانونی در کشور است. در ارتباط با زیرسیستم عوامل مؤثر در گرایش به بدحجابی، متغیرهای مدپرستی، جلب توجه دیگران، انتخاب دوست و اعتقادهای دینی هستند و علل مؤثر بر گرایش به بدحجابی مواردی مانند فقر فرهنگی، فقدان نظارت خانواده‌ها و لجبازی به‌خاطر سخت‌گیری بیش از حد هستند. راهکارهای پیشنهادی نیز، مواردی مانند صحبت در مورد شخصیت ارزشمند زن و بیان نقش زن در کانون خانواده، بیان مضرات بدحجابی و به‌وجود آمدن فساد و فحشا به‌دنبال بی‌حجابی زنان و تعیین مدهای لباس و فرم خاص برای دانشگاه‌ها

هستند. گفتنی است در ارتباط با زیرسیستم عوامل اجتماعی مؤثر بر بدحجابی، متغیرهای مرتبط شامل بی‌توجهی نسبت به گسترش مظاهر و نمودهای فساد و بدحجابی، رعایت نکردن ارزش‌ها و اصول اخلاقی، حساسیت و تأثیرپذیری شدید به رفتار توهین‌آمیز اطرافیان و کوشش دائمی برای جذاب و مقبول بودن، و عوامل رسانه‌ای مؤثر بر بدحجابی، نظیر سریال و فیلم‌ها، پیام‌های بازرگانی، سینما و بازیگران، در ارتباط با زیرسیستم عوامل اقتصادی مؤثر بر بدحجابی، نیز متغیرهایی چون ورود کالاهای مصرفی لوکس و غیرضروری، مشکل‌های مربوط به اشتغال بانوان و بیکاری مردان به شهرها مطرح هستند. البته گفتنی است که متغیرهای پیش‌بینی‌کننده میزان رعایت نکردن حجاب شامل غرب‌گرایی، شکاف بین نسل‌ها، اعتقادهای دینی، تقلیدهای دینی، گرایش به دوستان ناباب، گرایش به اعتقاد، ملی‌گرایی، گرایش به فیلم‌های مبتذل، قانون‌گرایی، گرایش‌های فمینیستی و گرایش به جنس مخالف هستند. با تحلیل نظام‌مند نتایج پژوهش‌های پیشین، ارتباطات و تعامل‌های دوسویه بین اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی و مقابله با بدحجابی شناسایی شده که در نتیجه آن، تعامل‌های بین متغیرها و عوامل، تبیین می‌شوند.

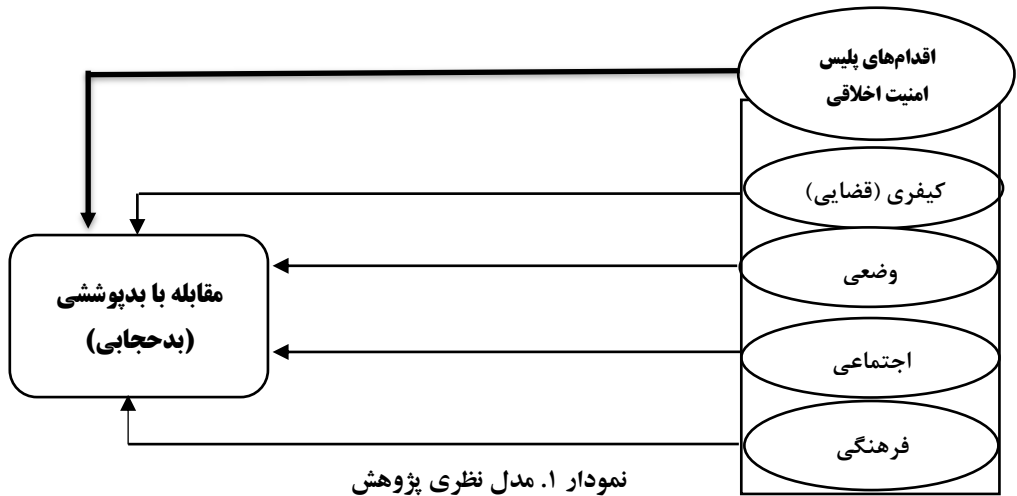
### چارچوب نظری پژوهش

مؤلفه‌های مورد بررسی شامل اقدام‌های کیفری پلیس (به استناد ماده ۶۳۸ موارد قانونی مربوط به جرائم ضد عفت و اخلاق عمومی در بخش تعزیرات قانون مجازات‌های اسلامی و ماده ۲۲ مجازات‌های اسلامی)، اقدام‌های وضعی پلیس (بابایی و نجیبیان، ۱۳۹۰)، اقدام‌های اجتماعی پلیس (یعقوبیان و همکاران، ۱۳۹۳؛ مسعودی‌پور، بی‌تا؛ عنایت و همکاران، ۱۳۷۶؛ گروه پژوهشی حقوق جزا و جرم‌شناسی اداره کل پژوهش و اطلاع‌رسانی، ۱۳۸۷)، اقدام‌های فرهنگی پلیس (ناصری، ۱۳۹۲)، مقابله با بدحجابی (ناصری، ۱۳۹۲، رضایی‌راد و همکاران، ۱۳۸۶) هستند که در این راستا متغیرهای مستقل شامل اقدام‌های کیفری پلیس، اقدام‌های وضعی پلیس، اقدام‌های



اجتماعی پلیس، اقدام‌های فرهنگی پلیس و متغیر وابسته پژوهش با عنوان مقابله با بدحجابی هستند.

باتوجه به مباحث نظری که پیرامون رویکردهای پیشگیری از جرم می‌توان از رویکردهای پیشگیری از جرم برای تعیین مؤلفه‌های اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی برای مقابله با پدیده بدحجابی استفاده کرد. از آنجا که در ابتدای مباحث نظری نیز بدان اشاره شد اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی دارای سه بعد یا محور اساسی شامل: انتظامی و کیفری بودن مسئله پدیده بدحجابی که وجدان جمعی جامعه دینی را جریحه‌دار می‌کند، ۲- پدیده فرهنگی و اخلاقی بودن مسئله حجاب که نیازمند اقدام‌های پیشگیرانه پلیس امنیت اخلاقی است و ۳- اقدام‌های پیشگیرانه وضعی که مانع از افزایش وضعیت بدحجابی در جامعه مورد مطالعه می‌شود. از این‌رو، رویکردهای نظری پیشگیری از جرم که پیشگیرانه بودن اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی را توجیه می‌کند، به عنوان رویکردهای نظری در این پژوهش استفاده شد. بنابراین باتوجه به این که اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی در حوزه بدحجابی از نوع اقدام‌های پیشگیرانه انتظامی است، از رویکردهای نظری پیشگیری از جرم استفاده شد. در یک تقسیم‌بندی، اقدام‌های پیشگیرانه در مقابله با بزهکاری و جرایم در حوزه انتظامی دارای ابعاد کیفری و غیر کیفری است. در تقسیم‌بندی دیگری به پیشگیری وضعی و اجتماعی اشاره شده است و در تقسیم‌بندی دیگری، به پیشگیری‌های عام و خاص اشاره شده است. وجه مشترک این رویکردها، تقسیم‌بندی پیشگیری از جرم به پیشگیری انتظامی، پیشگیری اجتماعی و پیشگیری وضعی است. بنابراین، در مدل مفهومی پژوهش، می‌توان اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی در حوزه بدحجابی را نخست اقدامی پیشگیرانه دانست و آن را در چهار بعد انتظامی، وضعی، اجتماعی و فرهنگی تفکیک کرد که مدل پیشنهادی برای بررسی این مسئله به صورت زیر است:



### فرضیه‌های پژوهش

- ۱. اقدام‌های کیفری و قضایی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.
- ۲. اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.
- ۳. اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.
- ۴. اقدام‌های فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.

### روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی، از نظر روش‌های گردآوری داده‌ها، توصیفی-تحلیلی و از نوع پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش شامل همه زنان شهر قزوین است که تعداد آن‌ها براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان به‌روش نمونه‌گیری خوشه‌ای، انتخاب شدند. از ابزار پرسشنامه محقق‌ساخته برای گردآوری داده‌ها استفاده شد. در این پژوهش روایی ابزار پژوهش، هم از بعد روایی محتوایی و هم از بعد روایی شکلی، با نظر کارشناسی متخصصان مربوطه که شامل اساتید کمیته پژوهش و چند نفر از کارشناسان حوزه امنیت عمومی شهر قزوین هستند،

بررسی و با اعمال نظرات اصلاحی ایشان، روایی ابزار تایید شد. برای بررسی پایایی پرسشنامه پژوهش، ۳۰ نفر از زنان شهر قزوین به‌روش تصادفی انتخاب و پرسشنامه پژوهش توسط آن‌ها تکمیل و سپس پایایی متغیرها با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ انجام گرفت که نتیجه نهایی (میزان آلفا برابر با ۰/۷۵۶) نشان از مناسب بودن مقادیر برای ادامه کار پژوهش بود.

### یافته‌ها

نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در بخش توصیفی نشان داد که بیشتر پاسخگویان متأهل هستند که ۷۳/۲ درصد از پاسخگویان را شامل می‌شوند، همچنین ۷۱ درصد از پاسخگویان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی هستند. ۵۳/۸ درصد از پاسخگویان از نظر وضعیت شغلی، شاغل هستند. ۵۵ درصد از پاسخگویان با بیشترین فراوانی در طیف سنی ۴۰-۳۱ سال و کمترین فراوانی نیز مربوط به پاسخگویان ۵۱ سال و بالاتر هستند.

### جدول ۱. آزمون فرضیه‌های پژوهش

P value	معناداری	ضریب همبستگی	فرضیه‌ها
0.584**	000.	← پیرسون	اقدام‌های کیفری پلیس امنیت اخلاقی مقابله با بدحجابی
0.717**	000.	← پیرسون	اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی مقابله با بدحجابی
0.748**	000.	← پیرسون	اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی مقابله با بدحجابی
0,728**	000.	← پیرسون	اقدام‌های فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی مقابله با بدحجابی

\*\* در سطح ۹۹٪ اطمینان

اقدام‌های کیفری و قضایی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.

نتایج حاصل از ضریب همبستگی پیرسون بین دو متغیر اقدام‌های کیفری و قضایی پلیس امنیت اخلاقی و مقابله با بدحجابی ( $r=0.584$ ) نشانگر آن است که بین دو متغیر

یادشده در سطح ۱ درصد خطا، رابطه معنی‌دار وجود دارد، بنابراین فرض پژوهش با ۹۹ درصد اطمینان مورد تایید قرار گرفته و فرضیه مبنی بر نبود رابطه رد می‌شود.

#### **اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.**

نتایج حاصل از ضریب همبستگی بین دو متغیر اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی و مقابله با بدحجابی ( $r=0.717$ ) نشانگر آن است که بین دو متغیر مذکور در سطح ۱ درصد خطا، رابطه معنی‌دار وجود دارد، بنابراین فرض پژوهش با ۹۹ درصد اطمینان مورد تایید قرار گرفته و فرضیه مبنی بر نبود رابطه رد می‌شود.

#### **اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.**

نتایج حاصل از ضریب همبستگی بین دو متغیر اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی و مقابله با بدحجابی ( $r=0.748$ ) نشانگر آن است که بین دو متغیر یادشده در سطح ۱ درصد خطا، رابطه معنی‌دار وجود دارد، بنابراین فرض پژوهش با ۹۹ درصد اطمینان مورد تایید قرار گرفته و فرضیه مبنی بر نبود رابطه رد می‌شود.

#### **اقدام‌های فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی مؤثر است.**

نتایج حاصل از ضریب همبستگی بین دو متغیر اقدام‌های فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی و مقابله با بدحجابی ( $r=0.728$ ) نشانگر آن است که بین دو متغیر یادشده در سطح ۱ درصد خطا، رابطه معنی‌دار وجود دارد، بنابراین فرض پژوهش با ۹۹ درصد اطمینان مورد تایید قرار گرفته و فرضیه مبنی بر نبود رابطه رد می‌شود.

در این بخش به بررسی این روش آماری (تحلیل رگرسیون) پرداخته می‌شود که با استفاده از روش چندگانه گام به گام<sup>۱</sup> به ترتیب ۳ متغیر عوامل اقدام‌های اجتماعی، فرهنگی و وضعی پلیس امنیت اخلاقی وارد معادله رگرسیون چندگانه گام به گام شدند، در رگرسیون چندگانه بر خلاف رگرسیون ساده که تنها باتوجه به یک متغیر مستقل، تغییرهای متغیر وابسته را پیش بینی می‌کند، با استفاده از ترکیب خطی چند متغیر مستقل به پیشگویی متغیر وابسته می‌پردازد، و در روش گام به گام نیز قوی‌ترین متغیرها یک به یک وارد معادله می‌شوند و این کار تا زمانی ادامه می‌یابد که خطای آزمون معنی‌داری به ۵ درصد برسد، نتایج این آزمون به شرح زیر ارائه می‌شود:

جدول ۲. نتایج تحلیل رگرسیونی

مراحل	متغیرها	R	R square	Adj R square	F	معناداری
۱	اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی	۰/۷۴۴	۰/۵۵۴	۰/۵۵۳	۴۷۴/۱۷۸	۰/۰۰۰
۲	اقدام‌های فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی	۰/۷۸۳	۰/۶۱۳	۰/۶۱۱	۳۰۲/۰۴۲	۰/۰۰۰
۳	اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی	۰/۷۸۹	۰/۶۲۳	۰/۶۲۰	۲۰۹/۱۷۲	۰/۰۰۰

جدول ۳. مقدار تأثیر متغیرهای تأثیرگذار بر متغیر مقابله با بدحجابی

متغیر	B	اشتباه استاندارد B	بتا	تی	معناداری
اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی	۰/۲۵۶	۰/۰۴۷	۰/۳۳۸	۵/۴۸۵	۰/۰۰۰
اقدام‌های فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی	۰/۳۸۹	۰/۰۶۲	۰/۳۲۴	۶/۲۷۰	۰/۰۰۰
اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی	۰/۱۲۲	۰/۰۳۹	۰/۱۸۹	۳/۱۱۱	۰/۰۰۰
عدد ثابت	۲/۴۴۴	۰/۶۶۱		۳/۷۰۰	۰/۰۰۲

عامل اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی، در این مرحله ضریب همبستگی برابر  $R=0/789$  و ضریب تعیین برابر  $R^2=0/623$  و نیز ضریب تعیین تعدیل شده برابر  $R^2_{AD}=0/620$  است که نشان‌دهنده این است که سه متغیر یادشده (اقدام‌های اجتماعی، فرهنگی و وضعی پلیس امنیت اخلاقی) حدود ۶۲ درصد از تغییرهای متغیر مقابله با بدحجابی را تبیین می‌کند.

### بحث و نتیجه‌گیری

با گسترش پدیده جهانی شدن و سست شدن مرزهای فرهنگی در کشورها به‌ویژه کشورهای در حال توسعه، این کشورها با مسائل و مشکل‌های اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی مواجه شده‌اند. کشورهای اسلامی از جمله کشورهایی هستند که بیشترین آسیب را از جهت فرهنگی - اجتماعی متحمل شدند. در این راستا کشور ایران به‌عنوان یک کشور اسلامی از این آسیب‌ها بی‌نصیب نماند و از جمله مسائلی که جامعه اسلامی را دچار چالش فرهنگی و اجتماعی نموده، مسئله حجاب و رعایت شعائر اسلامی است. وجود این چالش‌ها، مدیران و برنامه‌ریزان کشور را بر آن داشت تا برای مبارزه با بدحجابی و درمان آن طرح و برنامه‌ای را مدون و طی زمان اجرا کنند. یکی از این طرح‌ها، طرح امنیت اخلاقی یا گشت ارشاد بود که توسط نیروی انتظامی به‌اجرا درآمد.

باتوجه به اهمیت کارویژه پلیس امنیت اخلاقی که در ارتباط با اصول و الگوهای اخلاقی در مناسبات و روابط مردم و بسط و گسترش امنیت اخلاقی در جامعه و ازسوی دیگر باتوجه به این‌که پژوهش خاصی درباره اثربخشی پلیس امنیت اخلاقی از زمان تشکیل آن (۱۳۸۶) در کشور به‌طور خاص صورت نگرفته است، بنابراین پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تبیین اقدام‌های موثر پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی انجام شد که نتایج به‌شرح زیر ارائه می‌شود.

نتایج حاصل از پژوهش حاضر را می‌توان به نتایج حاصل از اولویت‌بندی گویه‌های هر متغیر اشاره کرد که در ارتباط با عامل اقدام‌های کیفری پلیس، اولویت‌های برتر شامل گرفتن تعهد توسط پلیس امنیت اخلاقی و حبس هستند. همچنین اولویت‌بندی میزان موافقت پاسخگویان با گویه‌های مربوط به عامل اقدام‌های وضعی نشان داد که سرکشی مداوم پلیس از اماکن عمومی (پارک‌ها، تفرجگاه‌ها، رستوران‌ها و...)، ممنوعیت ورود خانم‌های با پوشش نامتعارف به اماکن عمومی (رستوران‌ها، پارک‌ها، فروشگاه‌ها و...) و ایجاد سوء سابقه کیفری دستگیرشدگان پوشش‌های نامتعارف، برترین اولویت‌ها را به خود اختصاص داده‌اند. در ارتباط با اولویت‌بندی میزان موافقت پاسخگویان با گویه‌های مربوط به عامل اقدام‌های اجتماعی، مشخص شد که برگزاری کلاس‌های آگاه‌سازی برای زنان شهر قزوین، مقابله قانونی با فعالیت فرقه‌ها و جریان‌های شبه‌دینی جدید (شیطان‌پرستی، متال و...) و آموزش‌های عمومی خانواده‌ها از طریق اداره‌ها و سازمان‌ها در میان کارکنان اداره‌ها، برترین اولویت‌ها هستند. در ضمن اولویت‌بندی میزان موافقت پاسخگویان با گویه‌های مربوط به عامل اقدام‌های فرهنگی مشخص کرد که تولید و انتشار کتابچه‌های آموزشی ویژه گروه‌های مختلف (کارمندان، دانش‌آموزان، دانشجویان و...)، اولویت برتر و تعیین و ابلاغ پوشش یک‌دست و هماهنگ برای کارکنان اداره‌ها و سازمان‌ها، پایین‌ترین اولویت را به خود اختصاص داده‌اند و در نهایت اولویت‌بندی میزان موافقت پاسخگویان با گویه‌های مربوط به عامل بدحجابی نشان داد که مشخص بودن برجستگی‌های بدن و بیرون بودن موها دو اولویت برتر را شامل شده‌اند. نتایج تحلیل فرضیه‌ها نشان دادند که متغیرهای اقدام‌های کیفری، وضعی، اجتماعی و فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی تاثیر دارد. پژوهش‌های پیشین، نشان از ساختارهایی از اثربخشی طرح امنیت اجتماعی، عوامل مؤثر در گرایش به بدحجابی، علل و عوامل مؤثر بر بدحجابی و متغیرهای مؤثر بر

رعایت نکردن حجاب هستند که هر کدام از این عوامل را می‌توان از زیرسیستم‌های مؤثر نام برد که این زیرسیستم‌ها شامل متغیرهای مرتبط هستند. با بررسی نتایج حاصل از پژوهش‌های قبلی در می‌یابیم که در بیشتر آن‌ها، بدحجابی وابسته متغیرهای مستقلی بوده که بیشتر در حوزه فردی، اجتماعی و معلول علت‌های فرهنگی و اجتماعی بوده است. در مقایسه پژوهش حاضر با پژوهش‌های قبلی، چنین به نظر می‌رسد که اقدام‌های اجتماعی، فرهنگی و وضعی پلیس امنیت اخلاقی که از جنس اقدام‌های ایجابی پلیس است؛ در مقابله با بدحجابی تاثیر دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش عنایت و همکاران (۱۳۷۶)، رضایی‌راد و همکاران (۱۳۸۶)، یعقوبیان و همکاران (۱۳۹۳) و احمدی و همکاران (۱۳۸۸) در یک راستا هستند.

نتایج تبیین تاثیر متغیرهای اقدام‌های پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی نشان داد که در مرحله اول، اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی بیشترین تأثیر را داشته است، در این مرحله ضریب همبستگی برابر  $R=0/744$  و ضریب تعیین برابر  $R^2=0/554$  و نیز ضریب تعیین تعدیل شده برابر  $R^2_{AD}=0/553$  است که نشان‌دهنده این است که متغیر اقدام‌های اجتماعی پلیس امنیت اخلاقی به‌تنهایی حدود ۵۵ درصد از تغییر در متغیر مقابله با بدحجابی را تبیین می‌کند. در دومین مرحله، متغیر اقدام‌های فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی با ضریب همبستگی برابر  $R=0/783$  و ضریب تعیین برابر  $R^2=0/613$  و نیز ضریب تعیین تعدیل شده برابر  $R^2_{AD}=0/611$  است که نشان‌دهنده این است که متغیرهای اقدام‌های اجتماعی و فرهنگی پلیس امنیت اخلاقی حدود ۶۱ درصد از تغییر در متغیر مقابله با بدحجابی را تبیین می‌کند. در سومین مرحله نیز متغیر اقدام‌های وضعی پلیس امنیت اخلاقی با ضریب همبستگی برابر  $R=0/789$  و ضریب تعیین برابر  $R^2=0/623$  و نیز ضریب تعیین تعدیل شده برابر  $R^2_{AD}=0/620$  است که نشان‌دهنده این است که سه متغیر یادشده (اقدام‌های اجتماعی، فرهنگی و وضعی پلیس امنیت



اخلاقی) حدود ۶۲ درصد از تغییر در متغیر مقابله با بدحجابی را تبیین می‌کند. همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که اقدام‌های کیفری و قضایی پلیس امنیت اخلاقی در مقابله با بدحجابی وضعیت نامناسب و تأثیر ضعیف دارد.

### پیشنهادها

- با توجه به اهمیت عامل اقدام‌های اجتماعی پیشنهاد می‌شود که پلیس امنیت اخلاقی بسترهای تعامل و ارتباط موثر با مردم را از طریق شفاف‌سازی خدماتی که ارائه می‌دهد، فراهم سازد؛ در این راستا، تلاش برای ارائه گزارش‌هایی از عملکرد پلیس امنیت اخلاقی و ارتقای سطح دانش و آگاهی‌های آنان به‌ویژه در زمینه مهارت‌های برقراری ارتباط موثر می‌تواند سودمند باشد.

- با توجه به گویه‌های مربوط به اقدام‌های وضعی پیشنهاد می‌شود افزایش یا گسترش استفاده از نیروهای امنیتی خبره و آموزش‌دیده و نیروهای زن در مراکز مختلف مرتبط با پلیس امنیت اخلاقی در اولویت قرار گیرد.

- اهمیت اقدام‌های فرهنگی، لزوم ایجاد رده‌های اجتماعی و آموزش و مشاوره در واحدهای مختلف مرتبط با پلیس امنیت اخلاقی را برجسته می‌سازد.

- در مجموع و با توجه به اولویت‌های برتر در زمینه اقدام‌های اجتماعی، فرهنگی و وضعی، بازخوانی مأموریت مبارزه با فساد اخلاقی و ارائه تفاسیر کاربردی و کارآمد از آن برای اجرای شایسته آن و همچنین بازخوانی ساختار پلیس تخصصی در زمینه امنیت اخلاقی برای وصول به اثربخشی هرچه بیشتر امنیت اخلاقی می‌تواند موثر باشد.

- با توجه به تأکید اقدام‌های مختلف پلیس امنیت اخلاقی بر رسانه‌های گروهی و شبکه‌های اجتماعی، پیشنهاد می‌شود رسانه‌های گروهی با حمایت مبادی کشوری مرتبط برای توسعه ظرفیت‌های اخلاقی جامعه و بیشتر پرداختن به معیارهای خوب و توصیه و

تأکید به آن از ارائه مظاهر قبیح و بد و منفی در حجم بالا خودداری کنند که در این مورد، ارتباط بین بخش‌های برنامه‌ریزی، اجرا و تبلیغ مهم جلوه می‌کند. -نظر به این که پلیس امنیت اخلاقی، نیرویی نظامی بوده که بیشتر فعالیت‌ها و اقدام‌های آن برگرفته از قانون و سلبی است؛ براساس نتایج حاصل از پژوهش حاضر که میزان تاثیرگذاری اقدام‌های ایجابی مانند اقدام‌های اجتماعی، فرهنگی و وضعی پلیس را بیشتر نشان داده، بنابراین ایجاد واحد تخصصی با رویکرد به‌طور کامل ایجابی، با سازوکارهای قانونی، خارج از مجموعه پلیس ضروری به‌نظر می‌رسد.

- آگاه‌سازی از طریق تهیه و توزیع بروشور، نصب بنر با موضوع حجاب و عفاف؛
- طراحی و معرفی الگوهای حجاب اسلامی؛
- ایجاد ارتباط دوستانه با افراد بدحجاب و ارشاد آن‌ها به شیوه دوستانه و با محبت برای تاثیرگذاری بر افراد؛
- استفاده از مشاوران و کارشناسان مذهبی برای آموزش خانواده‌ها؛
- معرفی الگوهای اسلامی در مناسبت‌ها؛
- برگزاری نمایشگاه‌های عکس، نماهنگ و... در زمینه عفاف و حجاب؛
- معرفی افراد و خانواده‌های بدحجاب به مشاوره مذهبی و دینی؛
- تقویت نظارت بر واحدهای تولیدی برای جلوگیری از تولید پوشاک‌های نامناسب؛
- اطلاع‌رسانی و آماده کردن افراد جامعه از عواقب بدحجابی و مزایای حجاب؛
- تقویت ایمان و اعتقادهای دینی شهروندان از طریق رسانه‌های جمعی و مبلغان دینی برای جلوگیری از پخش و تولید آثار سینمایی و تلویزیونی که مروج بدحجابی هستند؛
- استفاده از افراد و شخصیت‌های معروف برای معرفی حجاب اسلامی و ترویج فرهنگ قرآنی و اسلامی در صداوسیما؛

- رعایت اصول اخلاقی و پوشش مناسب والدین در هنگام حضور فرزندان در خانه؛
  - احیاء سنت حسنه امر به معروف و نهی از منکر در مورد حجاب و عفاف؛
  - وضع قوانین و مقررات لازم برای اصلاح وضعیت پوشش در جامعه؛
  - برخورد با صنوفی که به شیوه‌های مختلف به ترویج بدحجابی مشغول هستند؛
  - توزیع ارزان و مناسب پوشاک اسلامی در بازار برای ترغیب شهروندان به خرید این لباس‌ها؛
  - تبیین دائمی جایگاه والای زن در اسلام؛
  - برخورد قاطع با مستضعفان و مهره‌های اصلی فساد و ابتدال و مروجان بدحجابی در جامعه؛
  - کنترل مفساد اخلاقی و ابتدال در آرایشگاه‌های زنانه؛
  - به دلیل تاثیر گذاری غیر قابل انکار و بالای توده‌های مردم از هنرپیشه‌های تلویزیونی و سینمایی، باید نظارت جدی و آگاهانه‌ای در این زمینه صورت گیرد؛
  - برنامه‌ریزی دقیق برای مدارس، دانشگاه‌ها و خوابگاه‌های دخترانه در راستای تبیین حجاب به‌وسیله مبلغان آگاه، توانا، خوش اخلاق و با قدرت بیان مناسب؛
- همچنین باتوجه به یافته‌های پژوهش حاضر، پیشنهادهایی در حوزه‌های آموزشی، تشویقی و انگیزشی به شرح زیر ارائه می‌شود:

### آموزشی:

- آموزش کارکنان در زمینه برخورد مناسب و با ملاحظت با شهروندان و رعایت حقوق شهروندی؛
- برگزاری کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای کارکنان زن و مرد شاغل در امنیت اخلاقی در زمینه رفتار و اخلاق کاری؛

- برگزاری کلاس‌های آموزشی برای شهروندان در زمینه نوع پوشش، معیارهای پوششی و...؛
- برگزاری کارگاه‌های تربیتی و اخلاقی با موضوع حجاب و عفاف؛
- توسعه آموزش‌های اخلاقی به خانواده‌ها به منظور ایجاد حساسیت و توجه بیشتر به حجاب؛
- تجهیز کتابخانه‌های مدارس، مساجد و...، به بسته‌های فرهنگی مروج حجاب و عفاف؛
- برگزاری همایش‌های بصیرتی با موضوع معرفی الگوهای مثبت و محجبه؛

### تشویقی و انگیزشی:

- اهدای چادر به دانش‌آموزان مدارس راهنمایی و دبیرستان؛
- تقدیر از برترین‌های حجاب در مناسبت‌های مختلف؛
- اهدای کتاب و بسته‌های فرهنگی متناسب با موضوع حجاب و عفاف؛
- برگزاری جشن تکلیف برای دختران به همراه اهدای چادر؛
- دعوت از خانواده‌ها در همایش‌های خاص و مناسبت‌ها و آگاهی‌دهی به آنان درباره حجاب و عفاف؛
- برجسته‌سازی سخنان ائمه اطهار و بزرگان در زمینه عفاف و حجاب؛
- به‌تصویر کشیدن زنان موفق جامعه امروز که از معیارهای عفاف و حجاب برخوردار هستند.

## فهرست منابع

- امانی، سیدمجتبی؛ باقری کنی، مصباح‌الهدی و لطفی، سجاد. (۱۳۹۵). گونه‌شناسی ذهنیت‌های خط‌مشی‌گذاران و مجریان درباره مدیریت مواجهه با بدحجابی در ایران. فصلنامه راهبرد فرهنگ، (۳۳)، صص ۷-۳۹.
- امین‌صارمی، نوذر و همتی، امیر. (۱۳۹۴). چالش‌های فرماندهان و مدیران در مدیریت انتظامی پدیده بدحجابی (مورد مطالعه استان کرمانشاه ۱۳۹۳). فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۱۰(۳)، صص ۴۶۷-۴۸۳.
- بابایی، محمدعلی و نجیبیان، علی. (۱۳۹۰). چالش‌های پیشگیری وضعی از جرم. مجله حقوقی دادگستری. ۷۵(۷۵)، صص ۱۴۷-۱۷۲.
- جوانی، وجیهه و امیری، مجتبی. (۱۳۹۵). بررسی عوامل گرایش به بدحجابی و راهکارهای مقابله با آن. فصلنامه تحقیقات فرهنگی ایران، ۹(۴)، صص ۱۱۵-۱۳۲.
- رضایی‌راد، مجید؛ دعاگویان، داود و امیری، رمضانعلی. (۱۳۸۶). اثربخشی طرح ارتقای امنیت اجتماعی پیرامون پوشش زنان و دختران جوان شهر ساری. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت انتظامی، ۲(۴)، صص ۵۰۱-۵۱۶.
- سلیمانی، اعظم و امین‌صارمی، نوذر. (۱۳۹۳). ارزیابی اثربخشی اجرای طرح امنیت اخلاقی با رویکرد عفاف و حجاب از منظر بانوان گرگانی. فصلنامه دانش انتظامی گلستان، ۵(۱)، صص ۴۲-۵۶.
- شاملو، هادی؛ یاری‌مقدم، ابوتراب و برزنونی، روح‌الله. (۱۳۹۶). بررسی تأثیر عامل بدپوششی بر نابسامانی خانواده‌های استان گلستان. فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی گلستان، ۸(۳۲)، صص ۹۵-۱۳۱.
- شورای عالی انقلاب فرهنگی. (۱۳۵۶). راهکارهای اجرایی فرهنگ عفاف و حجاب. تهران: پایگاه خبری پلیس ایران.

- علیزاده‌اقدام، محمدباقر؛ قاسم‌زاده، داود؛ زارعی، یعقوب و باباخانی، وحیده. (۱۳۹۳). بررسی اعتماد به پلیس امنیت اخلاقی در بین شهروندان شهر تبریز و عوامل موثر بر آن. فصلنامه دانش انتظامی آذربایجان شرقی، ۴(۲).
- غروی، معصومه و عشریه، رحمان. (۱۳۹۷). بررسی تحلیلی رابطه بی‌حجابی و عدم امنیت روانی در سطح جامعه. چهارمین کنگره بین‌المللی فرهنگ و اندیشه دینی. دانشگاه قم: موسسه سفیران فرهنگی مبین. قابل‌بازیابی از: [https://www.civilica.com/Paper-ICCRT04-ICCRT04\\_075.html](https://www.civilica.com/Paper-ICCRT04-ICCRT04_075.html)
- گروه پژوهشی حقوق جزا و جرم‌شناسی اداره کل پژوهش اطلاع‌رسانی. (۱۳۸۷). فصلنامه اطلاع‌رسانی حقوقی. ۶(۱۵ و ۱۶).
- مطهری، مرتضی. (۱۳۸۶). تعلیم و تربیت در اسلام. تهران: انتشارات صدرا.
- ناصحی، داود. (۱۳۹۲). نقش و وظایف فرماندهی انتظامی در قبال امنیت اخلاقی. فصلنامه مطالعات اطلاعات و امنیت انتظامی، ۳(۱).
- نیری‌موحد، رضوان. (۱۳۹۷). بررسی عوامل موثر بر گرایش به بدحجابی دانشجویان در دانشگاه‌ها. کرج: کنفرانس ملی علوم اسلامی و پژوهش‌های دینی. [https://www.civilica.com/Paper-RELIGI01-RELIGI01\\_086.html](https://www.civilica.com/Paper-RELIGI01-RELIGI01_086.html)
- یعقوبیان، ناهید؛ باکوئی، فاطمه و قنبری، محسن. (۱۳۹۳). علل گرایش به بدحجابی از دیدگاه دانشجویان دختر دانشگاه علوم پزشکی بابل. نشریه اسلام و سلامت، ۱(۳)، صص ۱۷-۲۲.

- Kamla, R. (2012). Assessment the accountant attitudes and experiences at work in the context of globalization accounting. *Organization and Society*, (37), pp 188-205.